Redacţiunea, Administraţiunea
şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena
R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anu 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anu.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 282. Braşovŭ, Luni-Marţi, 21 Decemvre 1893.

Adresa Cluşienilorŭ la Deva.

Braşovŭ 20 Decemvre v.

Desbaterile din sînulŭ congregaţiunei comitatului Uniădóra, ţinută Joia trecută în Deva, — despre cari primirămŭ adi unŭ raportŭ amĕnunţitŭ — aruncă o lumină vină asupra uneltirilorŭ maghiare duşmănóse românismului.

Micii despoţi din Deva n'au voitŭ sĕ rĕmână îndĕrĕtulu celorŭ din Cluşiu şi de aceea s'au grăbitŭ a hotărî sĕ înainteze şi ei o representaţiune cătră dietă în sensulŭ celei ce a făcut'o comitatulŭ Cluşiului privitorŭ la aşa disele agitaţiuni române

Bartha Miklos este adi omulŭ situaţiunei la Ungurii din Ardealŭ. Elŭ a datŭ semnalulŭ de a rĕsboi pe „agitatorii românĭ“ fără de milă şi fără de nici o cruţare, şi cumcă îşi cunósce ómenii şi aspiraţiile lorŭ, o dovedesce faptulŭ, că propunerea lui este îmbrăţişată cu pasiune de conaţionalii şi compatrioţii sĕi.

Şovinismulŭ agresivŭ şi violentŭ alŭ lui Bartha este din nenorocire espresiunea cugetărilorŭ şi simţirilorŭ, de cari se conducŭ adi în genere suprematiştii ungurĭ din ţéra Ardealului. O campaniă în contra naţionaliştilorŭ românĭ este ceva de *haut goût* pentru ei, şi numai idea de a suprima orĭ ce mişcare românéscă îi electriséză din creştetŭ până în tălpĭ.

E tristŭ dér adevĕratŭ. Ungurii ardelenĭ trăiescŭ în idea, că esistenţa lorŭ póte fi asigurată numai prin nimicirea românismului din Transilvania. Acésta ideă primejdiósă şi nenorocită a condusŭ şi conduce tóte faptele lorŭ, totă purtarea lorŭ politică faţă cu majoritatea română a poporaţiunei ţĕrii. Numai pentru ca sĕ pótă distruge mai uşorŭ puterniculŭ naţionalismŭ românescŭ, ei au cerutŭ la 1848, 1865 şi 1868 ca Transilvania sĕ fiă desfiinţată şi cu totulŭ contopită cu Ţéra ungurescă. Numai temerea, că nu vorŭ pute sĕ'şĭ ajungă scopulŭ nicĭ aşa, décă nu se vorŭ lua mĕsurĭ despotice şi escepţionale în contra Românilorŭ, i-au făcutŭ sĕ stăruéscă pe lângă conaţionalii lorŭ din Ungaria, ca sĕ susţină legile absolutistice şi escepţionale pentru Ardelŭ, cu totă uniunea proclamată.

Persecutarea naţionalismului românescŭ, numitŭ în limba suprematiştilorŭ ungurĭ „agitaţiune română“ a devenitŭ acum prin concursulŭ directŭ alŭ Ungurilorŭ din Transilvania, carĭ îşĭ temŭ esistenţa séu, corectŭ disŭ, egemonia în acéstă ţéră, un sistem de guvernament ungurescŭ. De aceea Bartha, care desfăşura unŭ programŭ formalŭ alŭ acestei persecutărĭ, le a datŭ aşa de bine în glasŭ şi le-a interpretatŭ aşa de nimeritŭ sentimentele despotice faţă cu romanismulŭ şi cu desvoltarea lui. De aceea nicĭ şătrapii comitatului Uniadóra nu s'au pututŭ reţine de a subscrie cu amêndouĕ mânile programulŭ de acţiune a lui Bartha.

Şi chiar modulŭ cum ei au făcutŭ acésta este de natură a întări numai afirmările nóstre.

Asupra adresei, ce a sositŭ dela comitatulŭ Cluşiului cu provocarea ca sĕ se alăture şi comitatulŭ Unedórei la paşii întreprinşĭ în contra „agitatorilorŭ românĭ“, a discutatŭ mai întâiu comisiunea permanentă şi a formulatŭ o propunere, care s'a cetitŭ în congregaţiunea din Deva.

Şi ce credeţĭ că se dice în acésta propunere? Se constată mai întâiu, că în comitatulŭ Uniădórei până acuma *nu s'au ivitŭ astfelŭ de „agitaţiunĭ“ pentru a cărorŭ suprimare representanţa comitatului ar trebui sĕ se adreseze la dietă.* De aceea ar fi de ajunsŭ sĕ se ia numai la cunoscinţă adresa Cluşienilorŭ. Déră — şi acestŭ „déră“ esplică totulŭ — findcă *în alte părţi ale ţerii* „agitaţiunile periculóse şi antipatriotice“ iau dimensiunĭ totŭ mai îngrijitóre este de lipsă ca şi comitatulŭ Uniădórei sĕ îmbrăţişeze programulŭ de persecuţiune alŭ lui Bartha!

Va se dică e principiu, e sistemŭ de a se prigoni naţionalismulŭ românescŭ în Ardealŭ; causa Cluşienilorŭ e causa tuturorŭ Ungurilorŭ din Ardealŭ prin urmare trebuesce sprijinită şi de Ungurii din Uniădóra!

Eată dér că cestiunea pusă de Ungurii cluşenĭ se înfăţişéză nu ca o cestiune basată în fapte şi în împrejurărĭ reale, ci ea o cestiune de politică militantă a maghiarismului violentŭ îndreptată în contra vieţei naţionale a Românilorŭ în genere.

Membrii românĭ ai congregaţiunei comitatului Uniădóra au înţelesŭ şi au pĕtrunsŭ adevĕrata însemnătate a pasului, ce-lŭ propuneau Ungurii, şi de aceea, protestândŭ unanimŭ şi cu totă bărbăţia în contra lui, au demascatŭ tendinţele şi scopurile duşmănóse ale egemonilorŭ.

„D vóstră — dise d-lŭ Franciscŭ Hóssu-Longinŭ — „cu propunerea, ce ni-o presentaţĭ, ne aruncaţĭ mănuşa. Ei bine, noi o ridicămŭ şi vĕ asigurŭ, că vomŭ ave şi curagiulŭ a vĕ spune ceea ce simţimŭ!“

Şi le-a şi arătatŭ cu totă demnitatea şi cu argumente tarĭ şi nerĕsturnabile, că ceea ce facŭ nu este basatŭ pe fapte, căcĭ „agitatorĭ“ şi „agitaţiunĭ“, cum le califică legea penală, n'au esistatŭ şi nu esistă nicĭ în alte părţĭ ale ţĕrii, că nicĭ cei judecaţĭ până acum pentru „agitaţiune“ nu au fostŭ judecaţĭ în sensulŭ adevĕratŭ alŭ legii, care prevede o aţîţare directă la ură în contra unei naţionalităţĭ, ceea ce în nicĭ unŭ casŭ nu s'a întêmplatŭ. Atuncĭ când fruntaşii românĭ pe cale legală îşĭ esprimă convicţiunile lorŭ politice şi cerŭ respectarea drepturilorŭ poporului, ei nu agitéză, ci se folosescŭ numai de unŭ dreptŭ ce'lŭ au chiar după legile şi constituţia ungurescă.

Reiese déră din acésta, că numai tendinţa de a face politică militantă în contra desvoltării naţionale a Românilorŭ, îndémnă pe Ungurii din Uniădóră a se alătura la céta rĕsboinică a Cluşienilorŭ. D-lŭ Hossu-Longinŭ a documentatŭ acésta cu cuvinte elcouente şi a pusŭ astfelŭ cestiunea în adevĕrata ei lumină, arătândŭ, că, în locŭ sĕ védă de administraţia comitatului şi de nevoile lui, conducĕtorii lui ungurĭ umblă sĕ aţîţe rĕsboiulŭ pornitŭ în contra românismului.

Au mai vorbitŭ la aceeaşĭ cestiune totŭ aşa de nimeritŭ d-lŭ protopopŭ Vasile Demianŭ, accentuândŭ anomaliile ce le-au creatŭ legile escepţionale din Ardélŭ şi pledândŭ în contra tendinţei nenorocite de a restrînge şi mai multŭ drepturile constituţionale pentru Românĭ. In fine a mai cuvêntatŭ d-lŭ Dr. Alesandru Hossu-Longinŭ şi d-lŭ Romulŭ Crainicŭ, combătêndŭ din alte puncte de vedere propunerea comisiunei permanente.

Lupta solidară a membrilorŭ românĭ ai representanţei comitatense n'a pututŭ sĕ împiedece pasulŭ fatalŭ, căcĭ maioritatea ungurescă l'a încuviinţatŭ, dér a avutŭ resultatulŭ că a datŭ pe faţă miserabilele uneltirĭ în contra pacĭnicei desvoltărĭ a némului românescŭ din acésta ţéră şi astfelŭ au servitŭ cu credinţă causa lui.

Ungurii huniădorenĭ potŭ sĕ strîge câtŭ vorŭ voi, că „patria este în periculŭ“ şi că dieta trebue sĕ sară în apĕrarea ei, căcĭ prin acésta nicĭ unŭ patriotŭ dreptŭ şi înţeleptŭ nu se va nelinişti. Atuncĭ numai, când Românii arŭ rĕmâne nepăsătorĭ faţă cu acusaţiunile, ce li-se facŭ cu tendinţă atâtŭ de rĕutăciósă, ar fi patria într'adevĕrŭ în mare periculŭ!

CRONICA POLITICĂ

— 20 Decemvre.

„Egyetértés dela 31 Dec. aduce următórea notiţă privitorŭ la **regularea Congruei**: „După o declaraţiă a ministrului de culte şi instrucţiune publică şi după însĕşĭ esperienţele corului episcopescŭ catolicŭ, anomalia de adĭ în situaţia clerului nu se mai póte suferi. Décă vremŭ sĕ facemŭ, ca preoţii sĕ-şĭ împlinéscă misiunea lorŭ culturală, trebue sĕ le asigurămŭ celŭ puţinŭ esistenţa, ér décă corulŭ episcopescŭ n'ar voi acésta seriosŭ, atuncĭ statulŭ trebue sĕ ia afacerea în mânile lui. Insĕ corulŭ episcopescŭ nu se retrage dela acéstă problemă, căcĭ étă, elŭ apucă érăşĭ firulŭ. Primatele a convocatŭ pe 17 Ianuarie 1894 o conferenţă la Budapesta, la care, afară de membrii corului episcopescŭ, vorŭ fi de faţă şi representanţii ordinelorŭ călugărescĭ şi a parochiilorŭ. Preoţimea subalternă aşteptă cu mare încordare resultatulŭ conferenţei“.

*

În şedinţa dela 29 Decemvre a **dietei provinciale boeme**, deputatulŭ Engel a făcutŭ, în numele partidei Cehilorŭ tinerĭ, următórea declaraţiă: Partida Cehilorŭ tinerĭ nu stă nicĭ într'o legătură cu evenimentele dilelorŭ din urmă (alusiune la asasinarea lui Mrva), din care causă ea a fostŭ atacată cu vehemenţă. Atacurile acestea nu potŭ atinge nicĭ partida, nicĭ consciença membrilorŭ partidei. Intru câtŭ noi avemŭ înriurinţă asupra crescerei tinerimei cehe, o şi crescemŭ în iubirea de patriă şi în tradiţiile umanităţii. Pe când noi ne alipimŭ cu cea mai mare hotărîre la principiile nóstre naţionale, pe atuncĭ de altă parte nicĭ-odată în programulŭ nostru de luptă n'a esistatŭ tendinţa ca sĕ realisămŭ independenţa regatului boemŭ afară de legăturile cu Austria. Duşmanii mişcării cehe vréu sĕ ne facă nume rĕu prin aceea, că ne atribuescŭ tendinţe centri-fugale.

*

Privitorŭ la **tulburările din Sicilia** o telegramă din Livorno aduce scirea, că din Palermo 'i se trimite diarului *„Don Chisciote“* o telegramă, în care situaţiunea e caracterisată ca findŭ fórte seriósă. Sunt tóte semnele, că va isbucni o adevĕrată revoluţiă. Poporaţia din Sicilia nu voiesce sĕ scie nimicŭ de disposiţiunile guvernului italianŭ. Deputatulŭ *Colajani*, care a fostŭ în Sicilia sĕ studieze starea lucrurilorŭ, dice într'unŭ raportŭ înaintatŭ guvernului, că situaţia s'ar îmbunĕtăţi, décă guvernulŭ ar disolva autorităţile comunelorŭ micĭ.

*

De câteva dile, foile ungurescĭ din Budapesta aducŭ din nou veştĭ despre neînţelegerĭ, ce esistă în cabinetulŭ Wekerle, în urma cărora ministrii **Csáky şi Fejérváry se vorŭ retrage** din cabinetŭ. Chiar oficiósa „Pol. Corr.“ confirmă acum faimele colportate de diarele ungurescĭ. Aceeaşĭ fóiă dice, că şi contele Ludovicŭ *Tisza*, ministru ad latere, se va retrage, adauge însĕ, că toţĭ trei ministrii vorŭ rĕmâne în cabinetŭ, până cândŭ guvernulŭ va vede oportunŭ a consimţi cu aceste retragerĭ.